

Шумата и природните непогоди

Шумите покриваат 1/3 од површината на Земјата. Од шумата се прават повеќе од 5000 производи: мебел, рамки за прозорци, хартија, лекови и др. Шумата го прочистува воздухот, ја прочистува водата. Шумата служи за одмор, рекреација. Шумата е живеалиште на многу видови растенија и животни.

Што е природна непогода?

Тоа е настан предизвикан од неконтролирано дејство на природните сили и го загрозува животот и здравјето на луѓето и животните и предизвикуваат штети на имотот, културното наследство и животната средина.

Кои природни непогоди ги знаеме?

Тоа се: земјотреси, поплави, лизгање на земјиште, снежни лавини, наноси, луњи, суша, силен ветер, ерозија, порои, нанос и др. (означи ги непогодите на сликите наведени подолу).

Која е заштитната улога на шумата?

Шумата штити и го намалува интензитетот на разни природни непогоди: ерозија, наноси, поројни поплави, свлечишта, одрони. Таму кадешто има добра шума, нема опасност од ерозија, порои, лизгање на земјиштето итн.

Човекот е најголем непријател на шумата!!!

Некаде шумите се сечат премногу. Кај нас шумарите ја одгледуваат шумата и сечат онолку колку што е потребно и онаму кадешто е потребно.

Оние што незаконски сечат шума, ни ја зголемуваат опасноста од природните непогоди. Затоа, таму каде што се сече незаконски, честопати се јавуваат природни непогоди.

Пожарите се исто така голем непријател на шумата. Најголем број од пожарите во шума ги причинува човекот, намерно или од невнимание. Пожарот ја уништува дрвната маса, го загадува воздухот, се нарушува биодиверзитетот. Можеби најважно е тоа што на изгорените места се јавува ерозија, дивеат водите, се појавуваат поплави и други непогоди.

Кога шеташ низ шума, чувај ја шумата, движи се по патеките, не крши гранки, кора, не пали оган. Почитувај ги знаците за предупредување, ознаките на патеките. Не оди на опасни места.

Ако ја чуваш шумата, таа ќе ти возврати и ќе те чува од природни непогоди.

Ако забележиш оган во шумата, јави се во:

Полиција (192)

Противпожарна бригада (193)

Центар за тревожење и известување (195)

Проект: РИМАДИМА

Шумарски факултет - Скопје
ЗП Паркови и зеленило - Скопје

Проектот е финансиран од Европската Унија, а раководен од Европската Агенција за Реконструкција

Пополни го прашалникот за шумата:

- Кои се ползностите од шумата?
а) прочистува воздух и вода; б) се користи дрвото
в) шумски плодови; г) служи за рекреација; д)
живеалиште на диви животни; е) сето ова заедно.
- Анаграмирај и пронајди ги природните непогоди:
пример: *везјморст >> земјотрес*
аушс >>> _____
аавлпп >>> _____
лаезгњи ан зееијштм >>> _____
ааинвл >>> _____
аносн >>> _____
еаоирјз >>> _____

3. Реши ја асоцијацијата

А	Б	В
Силен дожд	Чад	Силно сонце
Река	Оган	Испукана почва
Порој	Шума	Извор без вода

- Што претставува најдобра заштита од ерозија, порои, лавини, свлечишта? (заокружи)
а) добра нива; б) добра шума; в) гола почва.
- Кој е најголем причинител на шумски пожар?
а) човек; б) молњи и грмотевици; в) сонце.
- Што е последица од шумски пожар?
а) ерозија, порои, свлечишта;
б) отровни гасови; в) изгорени дрва;
г) губиток на биодиверзитет;
д) сето ова заедно.
- Што треба да направиш ако забележиш шумски пожар?
а) гледаш како се шири пожарот
б) веднаш се јавуваш на телефон 192, 193 и/или 195
в) не те интересира.

Pylli dhe fatkeqësitë natyrore

Pyjet mbulojnë 1/3 të sipërfaqes së Tokës. Nga pylli prodhohen më shumë se 5000 produkte: mobilje, dritare, letër etj.

Pylli e pastron ajrin dhe ujin. Pylli shërben për pushim dhe rekreim. Pylli është shtëpi për shumë lloje të bimëve dhe kafshëve.

Çka është fatkeqësi natyrore?

Ajo është ngjarje e shkaktuar nga ndikimi i pakontrolluar i forcave natyrore dhe e rrezikon jetën dhe shëndetin e njerëzve dhe kafshëve dhe shkakton dëme në pronën, trashëgiminë kulturore dhe ambientin jetësor.

Cilat fatkeqësi natyrore i njohim?

Ato janë: tërmete, përmbytje, rrëshqitje e tokës, orteqet, lym, furtunë, thatësi, erë e fortë, erozion, rrëketë, etj. (shënoi fatkeqësitë në fotografitë e mëposhtme)

Cili është roli mbrojtës i pyllit?

Pylli mbron dhe e zvogëlon intensitetin nga fatkeqësi të ndryshme natyrore: erozioni, lym, përmbytje të rrëqeshme, rrëshqitjet e tokës, shembje.

Atje ku ka pyje të mira, nuk ka rrezik nga erozioni, rrëketë, rrëshqitje etj.

Njeriu është armiku më i madh i pyllit!!!

Diku pyjet priten së tepërmi. Tek ne, pylltaret e mbarshtojnë/kultivojnë pyllin dhe presin aq sa duhet dhe ku duhet.

Ata të cilët paligjësisht e presin pyllin, na e risin rrezikun nga fatkeqësitë natyrore. Prandaj, atje ku pritet ilegalisht shpesh paraqiten fatkeqësi natyrore.

Zjarret gjithashtu janë armiku më i madh i pyllit. Numrin më të madh të zjarreve e shkakton njeriu: me qëllim apo nga pakujdesia. Zjarri e shkatëron masën drurore, e ndot ajrin, humbet biodiversiteti. Ndoshta më e rëndësishmja është ajo se në vendet e djegura paraqiten erozioni, „egërsohen” ujrat, paraqiten përmbytje dhe fatkeqësi të tjera.

Kur shëtit nëpër pyll, rruaje pyllin, lëviz nëpër rrugicat, mos thyej degë, lëvore, mos ndiz zjarr në pyll. Respektoji shenjat për paralajmërim, shenjat në rrugicat. Mos shko në vende të rrezikshme.

Nëse kujdesesh për pyllin, ai do të ta kthejë dhe do të ruaje nga fatkeqësitë natyrore.

**Nëse vëren zjarr në pyll, paraqitu në:
polici (192),
zjarrfikset (193),
qendra për alarmim dhe informim (195).**

**Projekt: RIMADIMA
Fakulteti i pylltarisë - Shkup
NP Parqe dhe gjelbërim - Shkup**

Projekti RIMADIMA është i financuar nga Unioni Evropian, ndërsa i menaxhuar nga Agjencioni evropian për rekonstruim

Test:

1) Cilat janë dobitë nga pylli:

a) pastron ajër dhe ujë, b) shfrytëzohet druri, c) frute pylli, ç) shërben për rekreim, d) shtëpi e kafshëve të egra, dh) e gjitha kjo sëbashku

2) Bëj anagram dhe gjej fatkeqësitë natyrore:

shembull: ërtemt >> tërmet

tëtharasi >>> _____

rmbpëysje >>> _____

shqrrëitje e kësto >>> _____

ekort >>> _____

ylm >>> _____

ozonier >>> _____

3) Zgjidhe asociacionin

A	B	C
Shi i rrëmbyeshem	Tym	Diell i fortë
Lum	Zjarr	Tokë e plasur
Rrëke	Pyll	Burim pa ujë

4) Çka bën mbrojtje më të mirë nga erozioni, rrëketë, orteqet, rrëshqitjet e tokës? (rretho)

a) fusha e mirë b) pylli i mirë c) toka e zhveshur

5) Cili është shkaktari më i madh i zjarreve pyjore?

a) njeriu b) rufe dhe bubullima c) dielli

6) Çka është pasoja e zjarrit pyjor?

a) erozioni, rrëketë, rrëshqitje e tokës

b) gazra helmues c) drunjtë djegur

ç) humbje të biodiversitetit

d) e gjitha kjo sëbashku

7) Çka duhet të bëhet nëse vëren zjarr pyjor?

a) shikon se si zgjerohet zjarri

b) menjëherë paraqitesh në telefonin 192, 193, 195

c) nuk të intereson

Pergjigjet e pyetjeve gjenden në tekstin.